

Kibocsátó, Missziói Konferencia 2008

Szeptember 20-án, szombaton, 10.00–15.30 között Budapesten a Nagyvárad téri református gyülekezetnél került megrendezésre a Luz házaspár külmissziói szolgálatra történő újrakibocsátása, és az ezzel egybekötött Missziói Konferencia.

Edgar és Gyöngyvér Luz immáron a harmadik alkalommal indultak el Ecuadorba egy újabb 4 éves külmissziós szolgálatra. Míg korábban egy konkrét gyülekezet vezetésével voltak megbízva, most az Ecuadorban szolgáló Liebenzelli misszionáriusok (és az azok által vezetett gyülekezetek) vezetése a feladatuk. Természetesen ez sok változást hoz életükben, úgymint költözés, Gyöngyvér tanítja majd gyermekeiket otthon, új autót kell vásárolniuk, stb.

Istennek hála majdnem kicsinek bizonyult az altemplom, mivel közel 120 résztvevő jelent meg. A köszöntő után dr. Sípos Ete Álmos, doktori disszertációja alapján, mutatta be Forgács Gyula életét és munkáját, melyből megtudhattuk, hogy mennyire szívügye volt Forgácsnak a misszió gondolata, s milyen hatásosan ültette át a Skóciában, Hollandiában és Németországban látott mintát itthon. Majd a három párhuzamosan futó szeminárium egyikében ismerkedhettek meg a hallgatók Forgács Gyula, az élet különféle területeire kiterjesztendő missziói koncepciójával. A másik szemináriumon Hartmut Wacker, a Nemzetközi Liebenzelli Misszió személyügyi igazgatója arról beszélt, hogyan lehet részese a gyülekezet a világmisszióknak. Kifejtette, hogy a gyülekezet szerepe a külmisszióban az „imádkozni-adakozni-menni” hármasban jut leginkább kifejezésre, de hogy egy-egy gyülekezeti tagnak elegendő csak valamelyikben és akár csak egy kis részfeladatot is magára vennie, kezdetként. A harmadik szemináriumon Ede Luz az „Evangélizáció, mint életstílus” című előadásában arra hívta fel a figyelmet, hogy egyrészt Jézus nem határolta el magát a bűnösöktől, hanem hozzájuk ment, és figyelemfelkeltő dolgokat tett, hogy beszélhessen Isten országáról. Így nekünk sem kell félnünk attól, hogy megszólalnak, ha rossz társaságba/bűnösök közé megyünk evangélizációs céllal. Másrészt ne elvárásokkal telve menjünk az emberekhez, hanem szeretettel, arra vágyva, hogy továbbadjuk azt az Üzenetet, ami számunkra is örömünk forrása.

Az ebédszünet után Hartmut Wacker fényképes beszámolót tartott a Liebenzelli Misszió minden földrészen megtalálható misszionáriusainak jelenlegi helyzetéről, kihívásairól, örömeiről, imakéréseiről. Ennek folytatásaként Sípos A. Szabolcs fényképes beszámolót tartott dr. Keszi Krisztina zambiai szolgálatáról, körülményeiről, imakéréseiről. Majd Gyöngyvér és Edgar Luz személyesen számolt be ecuadori szolgálatukról, a változásokról, imakéréseikről. Ezután Ede Luz prédikált arról, hogy a hívőt Isten lépésről lépésre vezeti, és gyakran a gyülekezetek (általunk nélkülözhetetlennek gondolt) vezetőit viszi el külmisszióba. Továbbá arról, hogy a gyülekezetek nem lehetnek meg külmisszió nélkül, mert missziója nem lehet az egyes embereknek, hanem csak a gyülekezetnek, sőt a gyülekezet (és ebben az egyes hívők) lelki növekedése egy ponton túl megreked misszió nélkül!

A közös imádság és a zárszó előtt a Luz házaspárt 14 különféle gyülekezet és szervezet képviselője bocsátotta ki és Igével áldotta meg.

Tartalom:

Magyar misszionáriusok – múlt és jelen: Missziói próbálkozások Szlavóniában	2
Ecuador – a harmadik világhoz tartozó ország?	3
Ecuador – Igazi türelempróbák	4
Zambia – Csalali	5
Zambia – Az élet vize – ingyen. Élménybeszámoló egy zambiai építkezésről	8
Teher alatt – Ha elviselhetetlen a teher	8
Argentína – Kavicspálya akadályokkal	10
Malawi – Zord idők	11
Oroszország – Az óra ketyeg	12
Pápua Új-Guinea – Jellemformáló válságok	14
Pápua Új-Guinea – Feszültségek a rokonok között	15

Missziói próbálkozások Szlavóniában

Szlavónia a 19. század második felében vált a külmisszió célterületévé, ugyanis ebben az időszakban a jobb megélhetés reményében és a kedvező földáraknak köszönhetően több tízezer nyi magyar család telepedett át az ország belsejéből a monarchiához tartozó, ám autonóm jogállással rendelkező horvát területekre. A beköltözötteknek mintegy húsz százaléka protestáns volt, közülük a legtöbben reformátusok. Az egyház híveinek a lelkigondozását missziós lelkészi állások létesítésével, és magyar tannyelvű iskolák szervezésével próbálta megoldani. Az akció elindításának – amelynek egyik fő kezdeményezője Antal Gábor, dunántúli püspök volt – további lendületet adott a szerémségi eset, amikor Strossmayer, djakovári püspök magyarellenes intézkedéseire válaszul a maradéki és nikincei római katolikusok tömegesen tértek át református hitre (az ügy érdekessége, hogy valamivel később olyan lelképáztort kaptak, aki korábban maga is római katolikus pap volt, és a vallásából kitérve lett református lelkésszé).

Noha a református egyház meglehetősen széles autonómiával rendelkezett a Drávaszögben és a Dráva túloldalán, mégsem volt könnyű a meglévő iskolai és egyházi keretek bővítése. A református tanintézetek másajkú, de protestáns vallású diákjait a horvát közvélemény gyakran a „magyar jancsárnevelés áldozatainak” tekintette. Ugyanakkor korabeli dokumentumok igazolják, hogy az ott élő reformátusság harmadát kitevő németek, horvátok és csehek anyanyelvű lelkigondozásáról és oktatásáról a magyar egyházvezetés mindenkor gondoskodni próbált.

A horvátok megbékítése érdekében az esetenként „túláságosan hazafias” lelkészeket és tanítókat áthelyezték valamely anyaországi állomáshelyre, sőt esetenként szemet hunytak a református hagyományoktól eltérő vallási és nemzeti szimbólumok használata felett is. Az indulatok mégsem csillapodtak. A századfordulót követő esztendőkből egy igen erőteljes magyarellenes hisztéria vette kezdetét Horvátországban, ami nem

egyszer lelkészek, tanítók életveszélyes megfenyegetésében, és magyar diákok bántalmazásában is megnyilvánult.

A szlavóniai reformátusok helyzete – még ekkora ellenszélben is – várakozáson felüli sikereket eredményezett. Az első világháború előestéjén már tizennégy református egyházközség és tíz református népiskola működött. Ágoston Sándor későbbi délvidéki református püspök szerint ez az időszak volt a szlavóniai magyar reformátusság fénykora. Az áldozatos és sokirányú gondoskodás, a lelki támasz mellett a kiépülő egyházi, oktatási, kulturális (olvasóköri, dalárdák, színjátszó egyesületek), szociális (óvoda, gyermekmenhely, napközi-otthon), jogvédelmi és részben gazdasági (hitel- és fogyasztási szövetkezetek) intézményhálózat a szervezett kisebbséggé formálódás lehetőségét kínálták a csakhamar valódi kisebbségi léthelyzetbe kerülő magyar szórványoknak.

A Szlavóniában végzett külmisziói tevékenység egy másik jelentős sikere volt a szórványokkal körülölelt Zágrábban létesült missziói-lelkészi állomás megszervezése, a daruvári és nagypiszanciai missziós központok kialakítása, majd pedig az eszéki református gyülekezet anyaegyházzá válása. Jelentős lépés volt még a fiúmei gyülekezet „nagykorúvá válása” és az ottani segédlelkészi állás megszervezése még akkor is, ha ebben a lelki támaszra szoruló kivándorló tömegek igényei éppúgy szerepet játszottak, mint a kikötőváros magyar jellegének erősítése.

A világháború befejeztével a trianoni határok módosulása folytán a virágzó lelki munka, sajnos, csaknem semmivé lett. Az itteni magyarság jelentős része visszatért az anyaországba, többen önként, másokat pedig az új hatóságok kényszerítették erre. Több gyülekezet megszűnt létezni, mások szórványra zsugorodtak. A két világháború között azonban – ha sok nehézség árán is – ezek a kicsiny eklézsiák fenn tudtak maradni. A nagyobb szórványközpontok lelkészei folyamatosan látogatták a diaszpórában élő protestáns hívőket, sőt az iskolák közül is néhány fennmaradt.

A második világháború után azonban az utolsó bástyák is leomlani látszottak: a németek zömét elűzték innen, a magyar lakosság is erősen megtizedelődött. Néhány esztendőn keresztül – hatalmas erőfeszítések árán ugyan –, de folyt a nagy szétszórtságban elterülő szórványok gondozása. Ám a fokozatos asszimiláció, és az egyre inkább jelentkező lelkészhiány miatt ezek a kis református gyülekezetek lassan elnéptelenedtek, az egyházi épületek értékesítésre kerültek.

Az ezredforduló előtti időszak társadalmi-politikai változásai további szomorúsággal szolgáltak: a délszláv polgárháború következtében a még működő egyházakat újabb megpróbáltatás érte, hisz tagjaik közül sokan menekülni kényszerültek, mások áldozatul estek az esztelen öldöklésnek. Amikor a harcok elcsitultak, némelyek visszaköltöztek, mások viszont új hazában próbáltak meg új egzisztenciát teremteni maguknak. A romok újjáépítése mellett a lelki templom újjáépítése is váratott magára. Amit viszont a polgárháború nem rombolt szét, azt megtette az „ősellenség”: a horvátországi reformátusságot három részre szakította, a hívők maroknyi seregét pedig egymás ellen fordította. Bár a konfliktusok mélyek, nem áthidalhatatlanok: a békességre való törekvés szándéka egyre inkább kifejezésre jut, és úgy tűnik, van remény a nézetkülönbségek elsimítására.

Annak ellenére, hogy a szlavóniai misszió sikerei mára kissé „megkoptak”, Antal püspökék fáradozása nem volt hiábavaló. Annál is inkább, mivel azóta már több ébredési hullám is végigsöpört ezen a vidéken, hisz mind a belmissziói mozgalmak, mind a Borkó Julis néni-féle ébredés, mind pedig az egyes gyülekezetekben végbemenő lelki megújulások azt bizonyítják, hogy a jó fölbe elvetett mag mindig megtermi gyümölcsét!

Irodalom: Tarczay Erzsébet: A reformáció Horvát-Szlavonországban. Debrecen, 1930.; Makkai Béla: Református külmisszió a magyar etnikum peremvidékein. Budapest, 2007.

Margit István

Ecuador – a harmadik világhoz tartozó ország?

Megérkezés a repülőtérre, útlevel-, és vámvizsgálat, aztán minden csomag az autóba és irány Quitón keresztül északra ...

Újra és újra jönnek hozzánk csoportok és a szabadságukat itt töltők, felütik az „alaptáborukat” vagy egy pár napig megnézik maguknak, hogy folyik a missziói munka. Csaknem mindenki megkérdezi: nemzetközi viszonylatban miért tartozik Ecuador még mindig a harmadik világhoz? Pedig a városokban minden van. Quito csaknem olyan, mint egy német város, ahol a vásárlási és szórakozási lehetőségekben nincs hiány. A nyersolaj kitermelés és a banánexport sok pénzt hoz az ország számára, vagy nem?

A legtöbben nem tudják, hogy Ecuador az ellentmondások országa. Nemcsak három éghajlati övezet – az Andok-fennsík, a tengerparti terület és az Amazonas-őserdő –, hozzá még három etnikai népcsoport is van az országban: meszticek, a kecsua indiánok és az afro-ecuadoriak –, hanem nagy szociális különbségek is feszülnek az országon belül a város és a vidék között. Ecuador ún. küszöb-ország, amely a második és a harmadik világ határán van. Ennek fő oka a város és a vidék közötti távolság: az elképesztően nagy „távolság”, a roppant nagy ellentmondások. Nem úgy van, mint Németországban, ahol az ember, ha kimegy vidékre, a zöld területet és a frissebb levegőt kivéve szinte semmi sem változik. Ha itt a várostól 10 percnyi autótúra eltávolodunk, akkor azt gondolja az ember, hogy itt vége a világnak. A szélsőséges különbségek miatt, amelyek az infrastruktúrában, a szociális színvonalban, az emberek gondolkodásmódjában és a hétköznapijainak kihívásában találhatók, ezek miatt Ecuador még mindig a harmadik világ országa.

A szélessávú internettől az őserdei dobog – ellentmondások az infrastruktúrában

Sokan azt mondják, hogy vidéken idilli a környezet, és csodálatosan lehet élvezni a természetet, de csak addig, amíg valamilyen szükség esetén mentőt nem kell hívni. Ha valaki egyáltalán telefont

talál, már szerencséje van. Társcsazza a 911-et, a központ jelentkezik: „Mi történt? Hol van?” „Itt és itt.” „Mi, hogy vidéken? Oda mi nem megyünk. Maguk hozzák be gyorsan a sérültet a városba!” Az általános egészségügyi ellátórendszer még a városban is elég rossz, akkor el lehet képzelni, hogy milyen vidéken. Ha egyáltalán valahol van egy klinika, egyszer egy héten jön az orvos, akkor is csak néhány órára. A városban sokaknak van internet kapcsolata és a széles sáv is állandósul, ezzel szemben vidéken gyakran még telefon sincs. Miközben az utak a városokban jó állapotban vannak, így normál autóval jól autózhatók, vidéken az útviszonyok rosszak. Sok úton csak terepjáróval lehet közlekedni. A városi fiatalok „totálisan elektronizáltak”, és együtt haladnak a korrall. MP3, MP4-es lejátszók, modern mobiltelefonok kamerával és a naponkénti látogatás az internet kávézóba chattelni és skype-olni, ezek hozzátartoznak egy normál egyetemi hallgató mindennapjaihoz. A városban csak megnyitják a csapot és a nap 24 órájában folyik a tiszta ivóvíz; vidéken ez csak órákra korlátozódik, egyes területeken pedig csak egyszer egy héten van víz. Az őserdőben az awa indiánoknál vízvezeték sincs. Ott a vizet a folyóból kell hordani.

A magas színvonalú ipartól a kézi munkáig – ellentmondások a munka világában

Miközben a városokban a bevásárlási forgatag szinte ugyanolyan, mint Stuttgartban a Königstraßen, bádokkaravánok kínlódnak a szűk utcákon a csúcsgalamb idején, két műszakos ipari üzemek működnek hajnali 4-től este 8-ig teljes kapacitással, az üzletemberek finom ruhákban és nemesi hintóban utaznak a hivatalba, vidéken mindez egészen más. Legtöbb család a mezőgazdaságban dolgozik. Reggel 5 órakor a földre való gyaloglással kezdődik a napjuk, ahol aztán napestig szántanak, vetnek, gyomlálnak, műtrágyáznak, aratnak – csaknem mindent kézi erővel! Ez valódi, embert próbáló munka. Csak néhány földművesnek van traktorja. A többség

ökrökkel műveli a földet. Ami a háziasszony munkáját illeti: így pl. a mosás valóságos kaland: térdig állnak a folyóban, a piszkos ruhát egy nagy kővel át- és átgömöszölik, végül a kerítésre akasztják száradni. Ezzel szemben a városban sok családban az anya mosógépet kap karácsonyi ajándékként, egyes helyeken már szárítógép is van.

A legmodernebb gáztűzhelytől a főzőhelyig – ellentmondások a lakáskörülményekben

A városban a legtöbb háziasszonynak viszonylag jól berendezett konyhája van minden komforttal felszerelve. Az üzletekben egyre olcsóbban kínálják az elektromos készülékeket, így a kávéfőző, a vízforraló, a robotgép, a gáztűzhely légeverésű sütővel már állandósultnak számít, miközben a vidéki, lényegesen szegényebb családoknak általában csak főzőhelyük van, amelyen elkészítik az ételüket. A városban lévő házak gyakran 2–3 szintesek, ezzel szemben a vidéki házak földszintesek, kevés szobával, amelyben együtt laknak. Itt fordulhat elő az is, hogy a szülők 5 gyermekükkel egy szobában alszanak. A tengerparti területeken és az őserdőben az emberek egyszerű, cölöpökön álló faházakban laknak.

A posztmodernről a „vidéki”-ig – ellentmondások a gondolkodásmódban

Az új liebenzelli misszionáriusok nyelvtanára a posztmodern filozófusok nagyon sok írását olvassa, miközben a vidéki lakosság 40%-a analfabéta, további 30%-ának néhány osztály után abba kellett hagynia az iskolát, mert a mezőgazdaságban kell dolgoznia. A legtöbb falusi iskola rosszul felszerelt, az iskolapadok összetörve, az ablakok betörve, a tankönyvek teljesen elhasználódtak. Mivel a fizetés kevés, a tanárok nem akarnak vidékre menni, a tanárok többsége vagy fegyelmi eljárás következtében büntetésből kerül vidékre, vagy azok mennek, akik frissen fejezték be az egyetemet. Így el lehet képzelni, milyen a tanítás színvonala. Aki bejut a közeli város középiskolájába, vagy

még egyetemre is, gyakran szégyelli a származását, és elhallgatja azt, ahol csak lehet. Senki sem akarja vállalni, hogy „vidéki”, mert őket rendszerint képzetlennek és „egész egyszerűen kíváncsinak” tartják.

A vidékiek gondolkodásmódja zártabb, tartózkodóbb és egyszerűbb. Itt mindenképp az időjárásról, a burgonyatermésről beszélgetnek és arról, hogy ki volt vasárnap a misén, mit csinál, vagy mit nem csinál a család, vagy a szomszéd... A városban a gondolkodásmód lényegesen nyitottabb és liberálisabb. Vidéken a legnagyobb előny az, hogy a szomszédok szolidárisak egymással. Ha egyikükkel valami baj történik, a többiek segítenek. A hátrány az, hogy a nagy család és a szomszédság gyorsan összekeveredik. A városban alig érdekel valakit, hogy mi van a másikkal. Csak néhányan törődnek azzal, hogyan gondolkodik a szomszéd és milyen vallású.

Egy fiatal asszony, aki nem messze lakik a várostól, a gyülekezetünkben megtért. Amikor a családja és a szomszédok ezt megtudták, elutasították és kiközösítették. Ezen kívül a falu hangosbmondóján keresztül a római katolikus egyház nyilvánosan „az egyház és a falu ellenség”-ének nevezte.

Ez csak néhány „csekély” ok, miért költözik egyre több ember a városba. Viszont ez mindenképp óriási feladatot jelent a városnak...

Vidékről a városba – a faluról városba özőnlés következménye a város életében

Nézzük pl. az illegális lakásépítést: az újonnan érkezettek egész egyszerűen elfoglalnak a város szélén egy darab

területet és építenek rá egy kunyhót. Egy idő után mások is jönnek és így egy telepet képeznek, amelyre engedély sincs és egyáltalán nem biztonságos. Mivel már sokan laknak ott, és a városvezetésnek más terve nincs, így hagyja, és még a vizet és villanyt is odavezetik. Ezek a telepek gyakran földrajzilag bizonytalan helyeken vannak: pl. egy lejtőn, vagy közel a folyóhoz. Nagy esőzések következtében ők az elsők, akik kárt szenvednek.

Gyakran a városba való menekülés a városszélek kriminalizálódásához vezet. Sokan jönnek, nem találnak munkát, így a létfenntartásukat más módon kell megoldaniuk. Ehhez társul még az igen egyszerű emberek találkozási módja a modern világgal, és főképpen a televízió csábítja őket erkölcstelen életre. Ezáltal a városszélek nagyon veszélyessé válnak, és éjszaka csaknem megközelíthetetlenek.

Aztán előítéletek keletkeznek ezekkel a csoportokkal és városrészekkel szemben, amely ismételt szociális elszigeteltséghez és gettósodáshoz vezet. Sok „ide vándorló” számára ezzel be is zárul az ördögi kör, amelyből többé nem törhetnek ki, és ezért életük hátralevő részében napszámosként kell dolgozniuk. A jobb élet álma száll el sokak számára, gyorsan utoléri őket egy nagy város kemény valósága.

Valódi otthont találni – esély a gyülekezet számára

A sok kihívás és a tisztán látható hátrányok mellett a vidékről való menekülés mégis nagy esélyt kínál nekünk, mint gyülekezetnek. A városba jövetel és a nagy család vidéken hagyása gyökértelességhez vezet, így szükség van az „én

újra megtalálására”: „A faluban én voltam a szomszéd, a fiú, az apa... és most ki vagyok?” Sokaknál ez önazonosság-krízishez vezet, amely csak új barátságokkal és új értékekkel oldható fel. Ezt kínálhatjuk mi gyülekezetként azáltal, hogy az újat kezdésnél segítünk.

Emellett sokan vidéki, gyakran pogány – szinkretista hagyományait elhagyják, amelyeket nem is annyira meggyőződésből, inkább kényszerből és a hagyomány miatt gyakoroltak. De most a városba jöttek és szabadok. A hagyományokat elhagyják, részben elavultnak is tartják.

Ez az „újjal” szembeni nyitottsághoz vezet, anélkül, hogy félnének attól, hogy mit mondanak a szomszédok, ha többé nem a misére mennek, hanem egy evangélikus templomba istentiszteletre. Sok ember vizsgálja meg Istennel való kapcsolatát, és nyílnak meg a bibliatanulmányozás előtt, hogy valós és rejtett problémáikra és életük kihívásaira valódi válaszokat kapjanak.

Eme problémák között a keresztyén gyülekezet valódi otthont tud nyújtani nekik. A Jézust követőkkel közösségben új oltalmat és szeretetet közvetíthet a gyülekezet, amely sem a várostól, sem a vidéktől nem függ, hanem az Isten közelségétől az Úr Jézusban.

Edgar Luz

Edgar és Gyöngyvér Luz:

4 gyermekük van, a Liebenzelli Misszió Teológiai Szemináriumának elvégzés előtt Edgar erős áramú villanyszerelő, Gyöngyvér gyógypedagógus volt, 1999 óta vannak Ecuadorban, gyülekezetépítő munkában való részvétel, tanítás a CCB-n, egy felekezetközi laikus bibliaiskolában.

Ecuador

Igazi türelempróbák

Németül közismert az a szólás, hogy „más országok, más szokások”. Sok igazság rejlik ezekben a szavakban. Nap mint nap tapasztaljuk, hogy az életünk Ecuadorban nagyon más, mint Németországban volt. Ez már ott kezdődik, hogy az ecuadoriak gyakran azt válaszolják, amit a másik szerintük hallani akar.

Egyszer például azt mondták egy fotósüzetben, hogy 20 percet kell várniuk, de a képek még két óra múlva sem készültek el. Vagy amikor a hajón érkező ládáinkat hónapokon át feltartották a vámnál, egyre azt hallhattuk: „Mañana! – Majd holnap!”

Az órák egyszerűen másként járnak Ecuadorban. Nekünk, órát néző

európaiaknak sok idegszálunk ráment már erre. A lakásunk berendezésénél is jól megizzasztottak bennünket. Nem rendelhettük meg katalógusból, vagy nem választhattuk ki az üzletben a bútorainkat, hanem mindegyiket magunknak kellett lerajzolnunk és egy áccsal elkészíttetnünk. Nade milyen magas egy kényelmes szék, és

milyen széles egy normális asztal...?

Ezek azonban csak kicsinységek, amivel számolnunk kell, és amit el kell fogadnunk. Nagyobb nehézséget okozott nekünk a nyelv. Elég érdekes, amikor az ember – mint egy kisgyerek – újból kezdi megtanulni, hogyan értetheti meg magát.

Az ország nyelvét pedig tudni kell, mert nemcsak kulcs az emberek szívéhez, akiknek a Jézusról szóló örömmüzenetet át akarjuk adni, hanem mindennapi munkaeszköz is a piaci bevásárlásnál vagy a számtalan hivatal valamelyikében.

És amikor az ember bosszúsan érkezik haza, mert valamelyik hivatalnok úgy bánt vele, mint egy kisgyerekekkel, akkor át kell gondolnia és adott esetben újra kell fogalmaznia a magáról alkotott képet. Szó sincs arról, hogy valaki tanult ember, tehát értékes. Nem, egészen előlről kell kezdeni. Amikor azzal küszködünk, hogy a betűket szavakká, azokat értelmes mondatokká alakítsuk, gyakran szükség van arra, hogy vastag bőrt növesztünk, mert az emberek kinevetnek, amikor ismét valami galiba történik.

Mindez olyan dolgokra példa, amelyeket valamilyen módon azért lehet befolyásolni: a hosszabb várakozási időket lehet tervezni, a nyelvet meg lehet tanulni... De más a helyzet olyan ügyekkel, amiket az ember nemigen tarthat kézben, és nagyon terhesek, sőt szinte agyonnyomnak. Igazi türelmeprobe lesz az ilyesmitől.

Már két éve élünk Ecuadorban, és sokféle nehézséget kellett tapasztalunk.

Első évünk sok betegséget hozott. A „hasmenés” az év legrémekebb szava lett számunkra. Nálunk, felnőtteknél mindig újra előjött, aztán

elmúlt. Sokkal nehezebb volt kisfiunknak, Niklasnak, aki akkor még az első életévét sem töltötte be.

Állandóan hosszan tartó véres hasmenése volt, gyakran hányással egybekötve. Több éjszakát virrasztotunk át síró gyerek, szennyes ruhák és szennyes lepedők között. Nem segítettek sem az antibiotikumok, sem az élőködők elleni szerek, így számos általános kivizsgálás következett.

Ezek miatt gyakran kellett a tőlünk két órányira fekvő fővárosba, Quitóba utaznunk. Beteg gyermekünk, a sok orvosi vizsgálat és a rossz spanyol tudásunk miatti nehézkes kommunikáció többször a tűrőképesség határára vitt bennünket.

Ezt még tetézte, amikor sztrájk miatt több ízben lehetetlenné vált az utakon a közlekedés.

Ezekben a helyzetekben megfigyelhettük, mennyire az orvosokban bízunk, miközben sokkal inkább Istenre kellett volna hagyatkoznunk. És Isten mindig kellő időben megadta a megfelelő szavakat vagy adott egy tolmácsot.

Isten tudja

Akkor is nagy bajban voltunk, amikor Simone terhessége nyolcadik hónapjában néhány órával a németországi repülőút előtt olyan erősen vérezni kezdett, hogy nem indulhattunk el Quitóba. Igazából nem akartuk, hogy gyermekünk a közeli Ibarra városában jöjjön a világra, de indokolt volt a sürgősséggel elvégzett császármetszés. Annak tudatában, hogy csecsemők számára nincs lélegeztetőgép, a múlt leginkább egy hátsó udvarbeli autószerelőműhelyre emlékeztet, anya és gyermeke élete

kockán forog, igencsak nagy nyomás nehezedik az emberre.

Valószínűleg még soha életünkben nem imádkoztunk olyan buzgón és kitartóan, mint akkor. De a mi Istenünk jó! Ebben a helyzetben is megsegített. Nemcsak jó orvosokkal ajándékozott meg, hanem egészséges, lélegző gyermekkel. (És ki gondolta volna – Isten üres benzintartállyal is eljuttatott minket a 30 kilométerre fekvő kórházba!) Ha abban a helyzetben akkor nem is, visszatekintve azonban látjuk: Isten mindent kézben tartott.

Még sok helyzetről számolhatnánk be, amikor súlyos teherként nehezedett ránk a hivatalnokok önkényeskedése, különböző helyzetek a közlekedésben vagy tervek spontán megváltozása, de Isten újra meg újra megsegített minket.

Az is feltűnt, hogy mindegyikünk másként viselkedik a terhek alatt: egyik visszahúzódik, másik beszéde-sebbé válik. Az egyik szó szerint nem érti többé sem Istent, sem a világot, a másik pedig csupán hisz. Megtanultuk, hogy fontos egymás mellett állni, és együtt feltekinteni Istenre. Mit segít, ha nehéz helyzetekben még egymást is kölcsönösen kikészítjük? Az Istenbe vetett hit és a közös imádság az, ami mindig újra összehoz minket, és együtt célba is juttat.

Heiko Erndwein

Heiko és Simone Erndwein, két fiúgyermekük van. Érettségi után Heiko a Teológiai Szemináriumon, Simone pedig gyógypedagógiai asszisztensnek tanult. 2006-ban utaztak ki Ecuadorba. A nyelvtanulást követően missziói munkában vesznek részt a kecsua indiánok között.

Zambia

Csalali...

Ez a neve annak a kis afrikai falunak, ahol július-augusztusban kb. másfél hónapig éltem egy zambiai özvegy házában. A falu 38 házból áll és 255 ember lakja.

A két és fél hónapi elméleti nyelvtanulás után egy kis gyakorlat

következett. Céлом nemcsak a nyelvtanulása volt. Szerettem volna igazán köztük élve figyelni az életüket, megismerni örömeiket, harcaikat. Tudni azt, hogy mit várhatok el tőlük orvosi-egészségügyi szempontból, mi az, amit megtehetnek, mi az, amit nem

kérhetek, mert a körülményeik folytán nem képesek teljesíteni.

Költözésem előtt a vasárnapi igehirdetés az 1Kir. 17-ből volt éppen, amikor Isten megparancsolja Illésnek, hogy menjen Sareptába, ahol majd egy özvegyasszony gon-

doskodik róla. „Engedelmeskedni és bízni Istenben – mondta a lelkész –, ez a mi feladatunk és az Úr mindazt megadja majd, ami szükséges.” Igen hálás voltam Istennek ezért a bátortásáért.

Valóban, rólam is egy özvegy gondoskodott, és a mi vizünk is a patakából volt.

(1. kép: Bana Mulala és családja, akikkel együtt éltem)

Bana Mulala három év óta özvegy. Az itteni kultúra szerint nevét az egyik gyermeke, általában az elsőszülött után kapja, azt jelenti Mulala anyja. Hét gyermekéből kettő már megházasodott, de öt még odahaza van és tanul. A férje után kapott járadék nagyon alacsony, kemény munkával kell gondoskodnia a család megélhetéséről. Ez azt jelenti, hogy minden nap reggel hat óra körül, amikor világosodik, kimegy a földre, és tíz óra után jön vissza, amikor a meleg egyre erősebb lesz. Ezekben a kis falvakban semmiféle kereseti lehetőség nincs, a családok abból élnek naponta, amit a földön megtermelnek. Az élet kemény, főként az asszonyoknak. Ugyanis az itt élő bamba kultúra jellemzője, hogy az asszonyok dolgoznak. A férfiak gyakran csak ülnek, beszélgetnek és, sajnos, isszák a kukoricából házilag főzött sört.

A kultúra törzsenként változó. Az innen lejjebb élő kaonde törzsnél a férfiak is dolgoznak a földeken az asszonyokkal együtt.

A házépítés errefelé nem gond. A maguk gyártotta téglából néhány nap vagy hét alatt felépül. Csak a bejáratnál van ajtó. Egyébként a központi folyosóról nyíló hálófülkéké-ké ajtajához csak egy függöny van akasztva. Így aztán olyan, mintha mindenki egy szobában aludna, teljes az áthallás. Mivel a csirkék is a házban alszanak, amikor kukorékol a kakas – és ezt elkezd már hajnali négykor –, zeng az egész ház.

Ablakok általában nincsenek a házakon, hanem csak kis rések, ahol napközben is csak kevés fény jön be, hajnalban azonban annál több hideg,

mivel ilyenkor reggelente csak 4–5 Celsius fok a hőmérséklet. Napközben természetesen már több, mint 30 fok, még ebben az évszakban is.

(2. kép: A ház belseje)

A házak időnként színezve vannak, amit először nem értettem, hogyan lehet, hogy képesek a drága festéket megvásárolni. Kérdésemre kiderült, hogy ők ezt is a természetből nyerik. A szürke, az erdőből van. A piros, a patak mellől. A fehér is a patak mellől, csak ahhoz sokkal mélyebbre kell leásni, hogy ezt elérjék.

Bana Mulala családja az átlagosnál „jobb” körülmények között él, ami azt jelenti például, hogy ők ágyban alszanak. De a falvakban élők nagy része egyszerűen a földre tett gyékényen alszik, és egy vékony pléddel, vagy egyszerűen csak egy csitenge-annyal takarózik.

Mivel a kárpitos nem készült el időre az összecukható ágygal, egy hetet én is a földre tett matracon aludtam. Az Úr átsegített ezen a nem könnyű időszakon. Ugyanis ezekben a kis vidéki falvakban, és persze mindenütt, ahol kukoricaföld van a közelben, bőven van patkány is a házakban, ezek pedig éjszakánként be-befutnak az ajtó nélküli kis hálószobákba.

A házban alapjában véve csak egy úgynevezett nappali és a hálószobák vannak. A háztól távolabb van a fűből készített fürdőszoba és a téglából épített mellékhelyiség. A mellékhelyiség éjszakai használatára egyszerű volt számomra addig, amíg a fej-lámpából nem fogyott ki az elem. Ezt követően azonban már valóságos küzdelem, mert a szél állandóan elfújta a gyertyát, és a sötétben nemigazán láttam, hova-mibe lépek. Este hat órakor sötét van, de a gyertya használata luxusnak számít, a családok nem tudják megvenni. Itt is az én általam vitt gyertyákat használtuk.

(3. kép: A fürdőszoba és a mellékhelyiség)

A mindennapi élet nagyrészt a ház melletti konyhában zajlik. Az

ételek nagyon egyszerűek, de mégis sok időt vesznek igénybe, mert nincs sem víz, sem áram és minden munka kézíerővel történik.

Először tüzet kell rakni. A tűzhely nyitott: általában három nagy kő, amire egy közepén nyitott fémlap kerül, és ezen történik a főzés. A tüzelő az erdőből hozott hosszú fa, amit, ahogy ég, egyre beljebb-beljebb tolnak.

(4/a. kép: A konyha, készül a nshima.)

Reggel, délben, este kukorica van valamilyen formában. Reggel gyakran a lemorzolt szemeket főzik meg. A kukorica színe itt nem sárga, hanem fehér, és legalább másfél óráig kell főzni forró vízben ahhoz, hogy rágható-ehető legyen. Nem igazán könnyű étel üres gyomorral. Ritkábban van szemesbab vagy édeskrumpli, ami alapjában véve kinézetre egy 15–20 cm-es gyökér.

Délben és este szintén kukorica van, de ilyenkor a megőrölt kukoricalisztet használják. Ezt is egyszerűen forró vízben főzik meg, folyamatos keverés közben, lassanként adagolva, kb. egy óra alatt készül el. Ez egy megszilárdult dolog lesz, hasonló kinézetű a grízhez. Ezt ugyanis így törni lehet és kézzel enni, ez a nshima, a nemzeti eledel, és gyakran napjában háromszor ezt eszik. Evőeszköz ugyanis nincs, mindenki mindent kézzel eszik. Van, hogy csak ennyi az étel, de ebben a családban azért mindig volt a nshima mellé valamilyen zöld növény levele (cassava, lepu, káposzta, vagy a szemes bab zöld levele) apróra vágva és kevés olajon-vízen megpárolva, ha van egy-két paradicsom, akkor az is hozzáadva. Természetesen ezt is kézzel kell enni. Néha a zöld növény leveléhez a mozsárban megtört földimogyoró pépjét is hozzákeverik, ez az ifisashi.

Hús nagyon ritkán van, valami ünnepi alkalomból, általában csirke. A másfél hónap alatt, ha háromszor ettünk, és mivel a két unoka is ott evett, ez azt jelentette, hogy kilencen ettünk egy csirkét.

Zöldeges kiskertek nincsenek, mert a locsolást a fél évig tartó száraz időszakban nem tudják megoldani, az esős évszakban pedig a zölde megrothad a földben.

Vizet ugyanis mindenhez – főzéshez, mosogatáshoz, mosáshoz, napi mosakodáshoz – a mintegy 1 km-re lévő patakból kell hozni. A vizet 15–20 literes vödrökben hordják, mégpedig mindenféle teherszállítás a fejen történik. Ezt már 7–8 éves korban elkezdik, ezzel magyarázható, hogy nem esik le a fejükről a víz járás közben sem.

Mivel nincs sem asztal, sem szék, mindenféle munka a földön történik, az étkezés is. Én, mint vendég, kaptam mindig egy kis sámlit. Vízivásra tisztított vizet használtam, de egyébként ugyanazt, ugyanúgy ettem, ahogy ők is.

(4/b. kép: Mosogatás)

Tömegközlekedés nincs ezekben a kis falvakban. Akinek van kerékpárja, azt használhatja, de az emberek nagy része egyszerűen gyalog jár.

Mivel a baptista gyülekezet temploma két faluval arrébb, Ngululában van, ezért mi is gyalog tettük meg Bana Mulalával a 11 km-es utat hetente kétszer: csütörtökön, amikor az asszonyórára mentünk, és természetesen vasárnap.

Az európai falvak nagy része, egy négyzet-alapú területen sok ház együtt. Itt azonban nem így van. Az erdőt egy út szeli át, és az út mellett helyenként az erdő ki van irtva, itt két-három ház áll együtt, ahol egy nagycsalád lakik és gazdálkodik együtt. Aztán pár száz méter erdő, és újra két-három ház. Vagyis egy falu az út mellett, hosszában terül el, és két falu határát valamilyen jellegzetes, nagyobb fa választja el. A képen látható fa például Csalali és Csendela határa.

(5. kép: Csalali és Csendela határa)

A szegénység nagyobb egymásrautaltságot és összetartást eredményez. Így például a gyülekezeti asszonyok segítettek Bana Mulalának a

munkában, mintegy 15 asszony, hogy a föld előkészített legyen az esős évszak megérkezéséig. Itt egy speciális formáját végzik a földművelésnek, aminek „csitemene” a neve.

Olyan területet választanak ki, ahol kevés a nagy fa, csak kisebb fák állnak. Először ugyanis ezeket kivágják. Ezt egy férfi végzi. Utána az asszonyok a kivágott fa gallyait a fejükön hordva egy területre gyűjtik, és amikor megszáradt, akkor ezt felgyűjtik. Az így előkészített földet három évig lehet használni. Az első évben cassava és amale (ezt is használják, liszté őrölve nshima készítésre), a második évben mogyoró, és a harmadik évben bab kerül bele. Előnye, hogy nem kell műtrágyát használni. Nem számítottak rá, hogy én is dolgozni fogok, azt gondolták, hogy csak nézem őket, és így nem figyelmeztettek, hogy a kendőm alá valami puha anyagot kellene tenni, így aztán én nem kis fejfájással fejeztem be a napot.

(6. kép: Csitemene)

A kukoricát ezzel a módszerrel nem lehet termesztetni, ahhoz már műtrágya kell, és azt a patak melletti földbe vetik.

Annak ellenére, hogy az élet nem könnyű ezekben a kis erdei falvakban, az emberek vidám természetűek. Sokat mosolyognak, nevetnek, és csaknem állandóan, munkavégzés közben is énekelnek. Ez rögtön feltűnt, mert nagyon eltér a mi európai kultúránktól.

Nemcsak a mindennapi élet nehéz, hanem a nyelv is. Furcsa módon sokkal nehezebb megérteni a nyelvet, mint beszélni azt, legalábbis egészen egyszerű szinten. A nyelv jellemzője ugyanis, hogy az igék a belerakott elő-utótagok és személyes névmások miatt, szinte a felismerhetetlenségig megváltoznak. „Ukuisza...ballishile” ez ugyanaz a szó, csak az egyik múlt időben. Szerencsére a főnevek változatlanok és így felismerhetőek maradnak.

A „próbálatok meg lassabban beszélni” kérést általában két mondat után elfelejtik. Ezért aztán a gya-

korlatot inkább az jelentette, hogy én magam próbáltam egyszerű mondatok segítségével kifejezni magam, és aztán ők korrigáltak.

A zambiaiak nyitottak és vendégszeretők, de hosszútávú vendéget nem szeretnek, egyszerűen azért, mert sokszor a saját család számára sincs elegendő élelem. Ezért voltam különösen is hálás, hogy Bana Mulala megnyitotta a házat előttem, és hosszabb ideig ott lehettem.

Tervezem, hogy a jövő hónapban vásárolok egy kerékpárt, hogy a kialakult kapcsolatot a családdal és a gyülekezeti asszonyokkal a jövőben is ápolhassam.

Imatémák:

Amiért hálát adok:

1. A lehetőségért, hogy küztük élhettem, közlőrlől láthattam az életüket.
2. A nyelvtanulás gyakorlati formájáért.
3. A gyülekezeti asszonyokkal való jó kapcsolatért.
4. Hogy az Úr megőrzött betegségtől.

Amiben támogatást kérek:

1. Hogy Isten használja bizonyoságtételként az ott töltött időt.
2. Hogy az Úr adjon bölcsességet abban, mi az a segítség, amire szükségük van, de be is építhető gyakorlatilag a mindennapi életvitelbe (egészségügyi, lelki és szociális).
3. A folyamatban lévő klinika-értékelés végeredményéért, amitől függ a klinika további jövője.
4. Hogy a most meghalt zambiai elnök halálát követő választások csendben és békésen bonyolódjanak le.
5. Hogy az Úr adjon további kitartást, előmenetelt a nyelvtanulásban.

Köszönök minden imádságot és anyagi támogatást.

Testvéri köszöntéssel, dr. Keszi Krisztina

Zambia

Csak semmi idegeskedés!

A nyelvóra kellős közepén levéllel a kezében toppan be az alaposan megizzadt afrikai férfi. Biciklivel jött a legközelebbi nagyobb városból. A levélen kusza betűkkel az állt, hogy SÜRGŐS. Még aznap a városba kellett volna utaznunk, hogy aláírjuk a bérleti szerződést. Akkoriban még nem volt telefon, így nem tudtuk megkérdezni, nem érne-e rá hétvégén. Nem tudtuk, mit tegyünk. Hagyjunk félbe mindent és utazzunk? Vagy talán várhatunk, amíg ügyis meglátogatjuk a gyülekezetet? Nyugtalanságunkban az egyik tapasztalt misszionárius jó ötletet adott. Ennyit mondott csak szenvtelenül: „There is no hurry in Africa!”, ami olyasmit jelent, hogy „Afrikában nincs idegeskedés”. Ezek után nem siettünk és mégis megkaptuk a házat. Azóta gyakran gondolunk erre a tanácsra.

Mégis sokszor kerülünk szorult helyzetbe. Egyik alkalommal Judit éppen süteményt sütött, mert a gyülekezeti asszonyok látogatóba készültek, amikor áramszünet lett. Vagy napokig nem volt víz és a szennyes hegyekben tornyosult. Eredetileg a prédikációmatt kellett volna megírnom, mégis először a folyóhoz kellett mennem, hogy vizet hozzak a következő napokra. Egyszer éppen istentiszteletra akartam menni, amikor a lefolyó ismét eldugult. Szép munka vasárnap reggel! Ezek a hétköznapi események zambiai (Mpika) missziói munkánk részét képezik. Néha csak nevetünk rajta. Természetesen vannak napok, amikor egyáltalán nem illik a terveinkbe, csak idegeskedünk és a helyzet nyomasztóvá válik.

Jól emlékszünk még az egyik első Zambiában tartott istentiszteletünkre. Minden jelenlévőt hosszasan és nyomatékosan kértek a pontosságra. Kínosan

éreztek magunkat, mert mi is valamivel később jelentünk meg. A következő vasárnap mindenképpen pontosak akartunk lenni. Meglepetésünkre mi voltunk az elsők. Az osztályterem, ahol az istentiszteletet tartották, zárva volt, még ki sem takarítottak és a padok is szerteszét heverték a teremben. Egy idő múlva felbukkant valaki, teljes nyugalommal kinyitotta az ajtót, rendet tett és lassanként megtelt a terem. Lazán egy óra is eltelt közben. Na igen, „Afrikában nincsen idegeskedés”. Időközben mi is hozzászoktunk ehhez. Például megtanultunk az időjárásra figyelni, mert esős időben ráérnek az emberek. A zambiaiak csak akkor indulnak el, ha már nem esik – vagy egyáltalán el sem indulnak.

Egyik alkalommal valaki biciklin érkezett a házukhoz. Arról számolt be, hogy egy számunkra ismeretlen faluban túl sok kukoricát készítettek, amit Bibliára szerettek volna cserélni. Azt bizonygatta, hogy mindent előkészítettek és nem is kell túl messzire menni. „Gyertek most rögtön velünk!” – hozakodott elő a kérésével. Ekkor már jobban kellett volna tudnunk, hogy Zambiában semmi miatt nem idegeskednek. Úgy megörültünk azonban ennek az igyekezetnek, hogy azonnal segíteni akartunk a „nehézségen”. Végül a faluban hosszas alkudozás után két Bibliát tudtunk becserélni. Ezért több mint 100 km-t tettünk meg és csalódottan tértünk haza.

Ebből és hasonló élményekből megtanultuk, hogy itt, Zambiában kevésbé az időn múlik bármi, hanem inkább maga a tett a fontos. Ha gyorsan akartunk segíteni, szorult helyzetbe kerültünk, és gyakran nem tudtuk azt tenni, ami igazi segítség lett volna. Végül megszoktuk, hogy – ha lehet-

séges – döntéseinket ne aznap hozzuk meg. Nem akarunk nyomás alá kerülni. Először is időt hagyunk a kivárássra, bölcsességért való imádkozásra, másoktól is tanácsot kérünk, hogy jó döntést hozhassunk. Ez többnyire beválik. Sok minden már másnap teljesen másként fest, gyakran már nem olyan sürgős, sőt talán teljesen feleslegesbe is merül. Mindig szem előtt kell tartanunk, hogy „Zambiában nincs idegeskedés”.

Újra és újra tudatosul azonban bennünk, hogy még nem váltunk izzig-vérig zambiaiakká. Idegesség lesz úrrá rajtunk és érezzük a ránk nehezedő nyomást. Így történt ez az utazás napján is, amikor németországi szabadságunkra készültünk. Még csomagoltunk és takarítottunk, amikor megjelent a fél gyülekezet. A hagyományaik szerint szeretek volna elbúcsúzni tőlünk. Leültek az ajtónk elé, vártak és végignézték, amíg mindent becsomagoltunk, hogy még egyszer kezet szoríthassanak velünk. Örömet akartak szerezni, nekünk azonban csak a stressz szintünk emelkedett, hiszen tudtuk, hogy a repülőgép nem fog ránk várni csak azért, mert látogatóink vannak, akik zambiai módra, az itteni jelszó szerint akarnak kezet fogni: „Zambiában nincs idegeskedés.”...

Thomas Hartmann

Thomas és Judith Hartmann: a Liebenzelli Misszió teológiai szemináriumának elvégzése előtt Thomas asztalos, Judit ápolónő; 1999–2003-ig ifjúsági referens és lelkész a délnémet gyülekezeti közösségben. 2004. óta vannak Zambiában.

Nyelvtanulás után gyülekezeti és ifjúsági munkát végeznek – jelenleg Mpikában. A Hartmann családnak 3 gyermeke van.

Zambia

Az élet vize – ingyen. Élménybeszámoló egy zambiai építkezésről

Az ivóvíz minden élőlény számára érték. Németországban teljesen természetes, hogy ha megnyitjuk a csapot, akkor folyik a víz. És

gondolkodás nélkül meg is ihatjuk.

Ez azonban egyáltalán nem természetes Afrika sok részén. A Mungwi klinikán, Kazamánál,

Zambia északkeleti részén liebenzelli misszionáriusok végeznek nagy elkötelezettséggel szociális szolgálatot. Úgy kell élniük, hogy naponta

szünetel a vízellátás. De van, amikor a klinika heteken keresztül folyóvíz nélkül marad. Ezért küldtek Németországból hat hétre Mungwiba egy ötfős csapatot, Reinhard Freyt, Heinz Besseyt, Gerhard Kochot, Gabi és Oliver Frankot. Feladatunk az volt, hogy visszaállítsuk a vízellátást és más helyreállítási munkákat is elvégezzünk. Gabinak minket, a négy férfit kellett ellátnia finom ételekkel és tiszta ruhával. Feladatát kiválóan végezte!

Február 25-én este kezdődött: vonattal Frankfurtba, majd repülőgéppel Etiópián és Zimbabwén keresztül Lusakába/Zambiába utaztunk. Az utolsó 900 kilométert mikrobusszal tettük meg a hepehupás utakon. Úticélunkat 46 óra elteltével értük el.

Az első aha-élményemet egy benzinkútnál, úton Kazama felé szereztem: órák múlva a poros úton végre egy mosdó folyékony szappannal! Örömmel szappanoztam be poros kezemet, elforgattam a vízcsapot – és nem jött a víz! Ott álltam szappanos ujjaimmal. „Jó – gondoltam –, ez a ráhangolódás a munkánkra.” Szorult helyzetemben egy kis vécépapír és a nadrágom szára jött segítségemre.

Kazamában öt hétig a Weissflog misszionárius család látott minket vendégül nagy szeretettel.

Miután képet kaptunk a helyzetről, nagy lendülettel és lelkesen vetettük magunkat a munkába. Egy 20 köbméteres föld alatti tartályt kellett leszigetelni és egy föld feletti tartályt felállítani 260 méteres távolságban. A kettőt csövekkel és kábelekkkel kellett összekötni. A víz egy pumpa segítségével kerülne a föld alatti tartályból a fönti tartályba. A laborban egy kb. 8 méter hosszú munkaasztalt kellett készíteni betonból, a termék különböző pontjain mosdókagylókat kellett elhelyezni és rákötni a pumpára. Ezenkívül a klinika várójában polcokra is szükség volt. Eközben mélyebb ismeretséget kötöttünk az afrikai

építőanyaggal: a csövek különböző vastagságúak voltak, egy hüvelyk nem volt mindig egy hüvelyk. Előfordult, hogy a menetvágó nem illett a csőhöz. A csőidomok és a szivattyú olyan merev kidolgozásúak voltak, hogy összeszereléskor eltörtek a csavarok. Ha szerencsénk volt, rögtön, ha nem, csak később. Ilyenkor egy részt újra fel kellett szednünk és előlről kezdhettük a szerelést. Ha túl szorosra csavartuk, akkor a törés veszélye állt fenn, ha túl lazán, akkor szivárgott. A kerámia mosdókagylók annyira törekenyek voltak, hogy falra szerelésük kész kín volt. A szekrényhez pedig egyszerűen lehetetlen volt egyforma deszkákat kapni.

A sokszor hiányzó víz helyett a kútrajártunk. A vizet egy pumpának kellett 50 méter mélyről a földalatti és a felszíni tartályba szivattyúznia. Ám onnan sem jött víz, ezért feljebb hoztuk a pumpát, ami két órai embertelenül nehéz munkát jelentett öt férfi számára. Úgy izzadtunk, hogy folyt rólunk a víz. Mivel a pumpát elektromosan rosszul kötötték be, fordítva futott. Az átszerelés után már jó nyomással működött. Hála az Úrnak! Amikor a pumpát visszakeresztettük a fúrólyukba, örültünk, hogy többé nem kell újra felhúznunk. Korai öröm volt!

Öt nap múlva újra nem folyt semmi víz és megismételhetjük a procedúrát. A pumpa motorja tönkrement. Elutazásunkig nem tudtunk másik pumpát beszerezni. A 260 méter hosszú kábelt, ami a két tartályt kötötte össze, a 800 km-re lévő Ndolából hozattuk. Miután lefektettük és az érzékelőket bekapcsoltuk, megállapítottuk, hogy rövidzárlatot kapott. A kábel kicserélése nem jöhetett szóba a távolság és a költségek miatt. Ezenkívül ez már csak a maradék volt, tehát nem is kaphattunk volna többet. Így a kábel acélborítását vettük vezetőnek – és működött. Sok belső küzdelmet okoztak az ilyen váratlan, elháríthatatlannak látszó akadályok.

Az anyagbeszerzés sem volt egyszerű. Ha egyáltalán találtunk olyan alkatrészt, amire szükségünk volt, némelyik minőségileg nem felelt meg. Egy bojler kicserélt fűtőcsöve három nap alatt újra átért. A napi áramkimaradások és a nagy feszültségkülönbségek normálisnak számítottak. Esténként gyakran örültünk, ha egy kis lépést előre tudtunk haladni. Egyre fogyott az időnk. Az afrikaiak ezt nem így látták. Ők évszázadok óta így élnek.

Aztán eljött az idő, amikor döntenem kellett: vagy afrikai módon gondolkodom, vagy összeomlok. Az előbbi mellett döntöttem.

Öt hét múlva működött a vízrendszerünk – ha volt városi víz. A kutat, sajnos, pumpa nélkül kellett hátrahagynunk.

Mégis ma már jobban értem a misszionáriusokat. Nekik ezek a mindennapjaik.

De azért nem minden állt csak bosszankodásból – nagyon sok jó dolog is történt. Megismerhettük a misszionáriusok mindennapjait, új barátokat szereztünk, megismertünk egy vizekben gazdag és szép országot, jó volt csapatban együtt dolgozni, a bajokat és az örömeket megosztani egymással.

A Zambiában töltött hat hét alatt a buszokat és kis repülőgépeket nem számítva 4500 kilométert tettünk meg autóval. Nagyon sok mindent láttunk és majdnem az összes misszionáriussal találkoztunk. Segíteni tudtunk (még ha olykor korlátozottan is) és meggazdagodva tértünk haza. Megérte a befektetett energia és újra elmennék.

Az Úr Jézusnál találjuk az élet vizének teljes gazdagságát – ingyen. Csak el kell vennünk. Zambiában víz is van bőségesen. A nehézség csak az, hogy el tudjuk-e juttatni oda, ahol szükség van rá.

Oliver Frank, a Liebenzelli Misszió tagja, beszerzési részleg

Teher alatt Ha elviselhetetlen a teher

A kis ember bátran állta a sarat az óriási hüvelykujjal szemben. Meddig tud még kitartani? Milyen mélyen döngölik még a földbe?

Abban a tudatban, hogy ez a helyzet sokak számára keserű valóság, a különös karikatúra csupán vontatott mosolyt vált ki belőlünk.

Senki sem ismeri a külső nyomás helyes kezelé-

sének igazi recept-

jét – ehhez az

életkörülmények

és az egyes hely-

zetek túlságosan

eltérnek egymás-

tól. Mindenekelőtt

mi, emberek vagyunk nagyon

különbözőek. Nem mindenki akarja

és tudja (!) jól kezelni a külső nyomást.

A gyakorlati tapasztalatok éppen ezért

jelentenek nagy segítséget. Olvassuk el,

hogyan találtak vagy keresnek utat az embe-

rek a legkülönfélébb eszközökkel!

Néhány misszionárius különös jelenségről számol be

cikkében: az önmaguk keltette nyomásról. Itt közreját-

szik az a kérdés, hogy végül is miben látjuk emberi és

keresztyén értékeinket. Minden embernek szüksége van

elismerésre és megbecsülésre. Mégis éppen ezáltal vál-

hat a „felebarát szolgálata” „önmagunk szolgálatává” is.

Külsőleg ez talán sohasem látszik. Milyen jó, hogy ezek-

ben a helyzetekben is Jézus kísér bennünket! A helyes

viselkedésre szeretne bennünket rávezetni. Segítségünk-

re lehet, ha elolvassuk ezeknek az utaknak a mérlegét,

és megtudjuk, hogyan válhat valamely kínos helyzet

lehetőséggé vagy újrakezdéssé (Gerd Epting, Argentí-

na), és az élet viharából hogyan lesz növekedés (Margit

Schwemmlé, Malawi). Alapvető, mégis személyes hely-

zetet vázol Waldemar Benzel (Oroszország).

Ehhez a feladathoz életből vett témát választottunk, – olyan témát, ami mindannyiunkat érint. Köszönet illeti a szerzőket az őszinte szóért, amit Önöknek, olvasóknak nyújtanak.

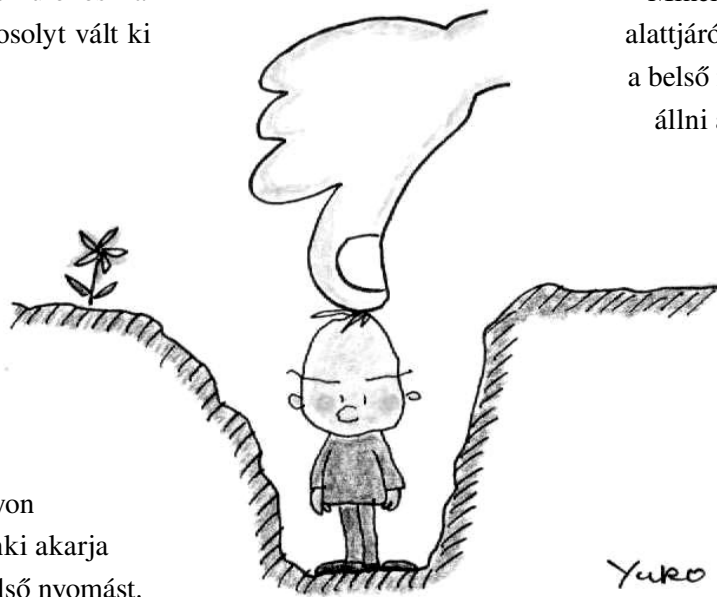
Minél mélyebbre merül a tenger-alattjáró, annál jobban kell növelni a belső nyomást, hogy ellen tudjon állni a víz egyre fokozódó külső nyomásának.

Vannak helyzetek, amelyekben felül kell és lehet emelkedni, hogy csökkentsük a külső nyomást. Rajtunk múlik, hogy a hajókormányval közbeavatkozzunk-e. Vannak azonban hatáskörünkön kívül álló események is: betegség,

ember alkotta rendszerek, kulturálisan más, számunkra idegen sajátosságok, és kiszolgáltatottak vagyunk.

A szmirnai gyülekezetnek írt levélben az áll, hogy Jézus tudja, jelenleg milyen helyzetben vannak – nyomás alatt, szegénységben élnek. (Luther a nyomás szót többnyire szomorúságnak fordítja). Azt a tanácsot kapják, hogy bátran és hűségesen tekintsenek a diadalmas Jézusra – (Jelenések könyve 2;8–11) – abban a tudatban, hogy a jó Pásztor a legsötétebb völgyben is gondoskodik nyájáról. Istenünk segítse Önöket, hogy helyesen tudjanak bánni a külső és belső nyomással! Ahol felülemelkedésre van szükség és lehetséges is, Urunk adjon hozzá bátorságot.

*Martin Auch
missziói igazgató*

Argentína

Kavicspálya akadályokkal

Úton

Teljes sebességgel hajtok. Autómmal kavicsborítású úton járok, hogy eljussak az eldugott falvakba, meglátogassam a szenvedélybetegeket és családjaikat, és felajánlom a segítséget.

A köves út fokozott figyelmet igényel. Ráadásul masszív járművet jó lengéscsillapítókkal és megfelelő abroncsokkal. A következő nagyobb kő, kátyú vagy egyenetlenség az utazás végét jelentheti. Remélhetőleg kibírja az autó ezt a terhelést ...

Az elmúlt években sokszor éreztem magam ehhez az autóhoz hasonló helyzetben. Itt, Argentína déli részén missziói munkát végezni olyan, mint egy akadályokkal, kátyúkkal és úthibákkal teli úton autózni. 2001-ben érkeztünk ide a feleségemmel, hogy kézbe vegyük a szenvedélybetegeket és családjaikat gondozó segélyközpont felépítését. Feladatunk a tanácsadás, beszélgető és öngyógyító csoportok működtetése, családlátogatás, diákok, tanárok és hivatalok részére megelőzéssel kapcsolatos információk és továbbképzési lehetőségek biztosítása. További teendőink között szerepel a hivatali hálózat kiépítése, ambuláns klinika létrehozása, a fekvőbeteg-gondozás előkészítése, emellett az egész munka állami elismertetéséért folyamatosan benyújtandó kérvények intézése az Egészségügyi Minisztériumnál. Ezen felül újra meg újra keresünk alkalmas munkatársakat, akiket igyekszünk szakértő és motivált csapattá kiképezni.

Miközben írok, ennek az „utazásnak” a képe van előttem. Jó munkát kell végeznünk. Így is bőven akadnak ebben a nagyon katolikus országban, akik „evangélikus sarlatánokként” és idealistákként leírnak bennünket. Meg akarjuk mutatni, hogy minőségi és eredményes munkát végzünk. Lássák meg a hatásokat, hogy megbízhatnak bennünk, és megéri a munkánkat támogatni.

Időről-időre kiválik egyik-másik munkatársunk is, akkor kínkeserveken keressük az utódját. Miért is ilyen nehéz megfelelő embereket találni? És miért van mindig gond a jelenlegi munkatársakkal is?

Kövek, kátyúk, egyenetlenségek – hozzátartoznak az úthoz. Az eltérő mentalitás és kultúra, eltérő elvárások és elképzelések, gondolkodásbeli és cselekvésbeli különbségek ... részét képezik minden missziói munka hétköznapijainak és gazdagabbá teszik, de meg is nehezítik a munkát. Kezdetben még gond nélkül veszek jónéhány krízist és kisebb problémát. A „lengéscsillapítók” jól működnek, és az „autó” is ép. De minden újabb csapással, minden akadály előli kitéréssel vagy hirtelen fékezéssel fogy az erőm, az energiám, a nyugalmam ...

Az út megszakítása

Az utolsó kilométereket a „kerék abroncsán” teszem meg. Minden „kátyú” megdob és minden „úthiba” megrázza az „autót”. Az „abroncsok” elhasználódtak, a „lengéscsillapítók” merevek. Végül teljesen kiürül a „benzintartály”, lehetetlen tovább menni.

Valahogy így voltam körülbelül két évvel ezelőtt. Minden erőfeszítés és látható sikerek ellenére is üresnek és kiégettnek éreztem magam. Látszólag minden felelősség az én vállamon volt ... elviselhetetlenné vált a teher.

Sok kérdés és félelem élt bennem:

– Mi lesz, ha nem kapjuk meg az állami elismerést?

– És ha nem tudunk megnyerni pszichológust a munkánknak?

– Hogyan tudnám motiválni a munkatársakat, hogy jobban magukénak érezzék a munkánkat és a terveinket?

– Ki ad támaszt, erőt, ki ismeri el a munkámat?

És ekkor jöttek a lelki kételyek is:

– Tényleg erre a munkára kaptam elhívást?

– Miért nem adja meg Isten a szükséges erőt?

– Túl kevésbé bízom Benne?

– Miért érzem magam ilyen egyedül és elhagyatottan? Hol van Isten?

Egyre ingerlékenyebb lettem, és minden írást elvesztettem az érdeklődésemet. Már csak egyedül akartam lenni, és amikor csak tettem, visszavonultam.

Ahhoz, hogy az „autó” tovább mehessen, szervizre volt szüksége, és én is szakszerű segítségre szorultam, hogy újra talpra álljak... A németországi szabadság nagyon is kapóra jött.

Mehet tovább

Családommal fél éve ismét Argentínában vagyok, ismét a köves úton. Az „autót” generáltozták, a „tank” teletöltve. Ám minden szervizelés ellenére sem lett belőle súlyos luxusterepjáró, hanem maradt jó közepkategóriás kocsi.

Ám az ilyen autó is kibír egy s mást, ha gondját viselik. Múlt héten 600 kilométeren keresztül köves úton vezettem a „kisebbik” autónkat minden gond nélkül. A helyes terhelés a lényeg. Nem szabad túlzásba vinni, különben a tengelyek látják a kárát. Stimmelni kell a keréknyomásnak is, mert különben defektet kap a gumi. Ehhez jön a sebesség helyes megválasztása.

Az út után pedig át kell vizsgálni az autót. Ezek után tulajdonképpen már semmi baj sem lehet.

Nekem is oda kell figyelnem bizonyos dolgokra:

– Jellememből fakadóan szívesen és meggondolatlanul vállalom feladatokat, az itteniek pedig szívesen és gondolkodás nélkül adják át. Ezen a ponton kell átlátnom a helyzetet és figyelembe vennem a „terhelést”. Mindenkinek vállalnia kell a saját felelősségét, és meg kell tanulnia, hogy hordja a saját terheit. Ez nagyobb segítség, mintha mindent magamra vállalnék.

– A keréknyomás és a lökhárítók arra emlékeztetnek, hogy figyelnem kell az egyensúlyra. A feszültség és a lazítás összetartozik. Ha csak feszültség és túlnyomás van, szakadáshoz, töréshez vezet. Rugalmasnak kell maradnom. Figyelnem kell a ritmusomra, a sportra és az egyensúlyra, a táplálkozásomra. És olyan dolgokra, amik jó hatást gyakorolnak rám.

– Mehet minden egy kicsit lassabban is. Nem kell rohannom. Istennek van ideje, és ezzel élhetek én is, különben a következő kanyarnál kirepülök.

– Fontos lett a felügyelet is. Rendszeresen igénylem a „felülvizsgálatot”, ami tulajdonképpen az ilyen munkához hozzátartozik: legyen valaki, aki meghallgat, visszajelez, tükröt tart elém, segít időben irányt váltani, hogy a helyes nyomvonalon maradhassak.

Így a defekt új kezdés lehetősége lett számomra, amiért nagyon hálás vagyok. Hálás, hogy Isten elhívott a munkájába, használni akar és terve van velem. Úgy, ahogy, amilyen vagyok. Egy közepkategóriás járgány, még ha büszkeségemben és elbizakodottságomban szívesen is lennék valami más ...

Amire nekem szükségem van,

azt kívánom magam és misszionáriustársaim számára: nyitottságot a felülbírálatra, a visszajelezésre, és szükség esetén a szervizelésre, a gyengeségre is. Bátorságot arra, hogy Isten valóságát a magamé elé helyezzem. Bátorságot a nyomás kiegyenlítésére. Mert magtanultam: nem Isten hajszol, hanem én űzöm magamat.

Gerd Epting

Gerd és Hanna Epting. *Gerd híradástechnikai műszerész, Hanna munkaterapeuta és ergoterapeuta. 2001 júliusa óta vannak Argentínában, ahol egy teljes körű segélyhálózatot építenek fel szenvedélybetegek – elsősorban alkoholfüggők – számára. Az Epting családnak két gyermeke van.*

Malawi Zord idők

Nemrég a következőket olvastam egy képeslapon: „Csak az a fa lesz erős és edzett, amelyiknek folytonosan viharokat kell kiállnia. A harcban ugyanis egyre erősebb lesz

a gyökere.” Ilyen fává szeretnék én is nőni, mert nem fog ki rajta sem vihar, sem szélvész, semminemű katasztrófa. Szilárdan áll.

Az erős fa előfeltétele a vihar

és az ellene vívott küzdelem. De ez nem csak a természetben van így. Ilyen zord időkről és a közben megedződött, megerősödött gyökerekről írok most.

„Mindjárt megtámadnak bennünket! Kelj fel, öltözz!” – ébresztett fel egyik éjjel a kolléganőm. Sajnos, nem csupán rossz tréfa volt, hanem kemény valóság. Be akartak törni liwondei házunkba. Többször próbálkoztak és egy idő múlva sikerrel is jártak. Elvágták a telefonzsinórt, rádiós kapcsolatunk megszakadt. Senkitől sem tudtunk segítséget kérni. Még ma is óriási csodaként élem át ezt az estét, ha arra gondolok, hogy semmi bajunk sem történt, csupán néhány dolgot loptak el tőlünk. Isten vigyázott ránk. Ennek ellenére jó néhány álmatlan éjszakát okozott nekem ez az éjjel. Néha még most is felteszem magamban a kérdést, Isten miért engedte ezt meg, és még ma sem

találom a választ. Évek múltán ennek ellenére biztos vagyok abban, hogy Isten még ezzel a viharos időszakkal is jót készített nekem. Az álmatlan éjszakákon szinte kézzelfoghatóvá válik számomra Isten közelsége. Ilyenkor újra meg újra átgondolom, miért is jöttem Malawiba. Isten ígéreteit még inkább magamra vonatkoztatom. Bizalmam meggyökerezik az Úrban és egyre mélyebbre hatol az átélt viszontagságok nyomán.

Mindent másként

2006 tavaszán viharos hónapok elé néztem. Képzeld csak el, hogy Ön az egyetlen állandó ember egy munkatársi csapatban! Missziós csapatunk hamar átlátta, hogy mozgalmasságunk nézünk elébe. Persze, volt olyan időszak is, amikor úgy gondoltam, hogy ez nem is olyan szörnyű. Minden misszionáriusunk vagy hazautazott Németországba, vagy éppen most jött vissza. Csak én maradtam itt. Azt hiszem, nem tudtam teljes mértékben felmérni, mit is jelent mindez. Csak akkor tört rám a pánik, amikor a hazatérő misszionáriusokat elbúcsúztattam, a visszatérők pedig megérkeztek Malawiba. Munkatársaim teljesen kicserélődtek. Gyülekezetünk tavaly kapott új vezetőséget. A nők között végzett szolgálatot is át kellett alakítani. Ráadásul mindezt Paul Kränzler nélkül kellett végigcsinálnunk, aki 2006-ban befejezte missziói szolgálatát Malawiban. Jó néhányszor előfordult, hogy mindent nekem kellett tudnom, mindenki tőlem kért tanácsot – és gyakran előfordult, hogy egyedül én láttam át annyira a helyzetet, hogy tisztában legyek a körülöttünk zajló eseményekkel. Amellett, hogy a Csizomo Központban a nőket tanítottam, nagyon sok papírmunkám is akadt és örültem volna, ha a nap nem 24 órából áll.

Biztosan az olvasó is ismeri azt az érzést, amikor azzal a kérdéssel kel fel reggel az ágyból:

„Vajon hogyan fogom túlélni ezt a napot?” 2006 őszén többször is így ébredtem. Mi segített abban, hogy ne csak túléljem, hanem örömmel megéljem ezeket a napokat?

Egyrészt ebben az évben olyan évfolyamunk volt a Csizomo Központban, amellyel minden könnyedén ment. Amennyire csak vissza tudok emlékezni, még sosem volt ilyen. A tanítási órák bátorítást jelentettek nekem, és biztosították a sok nehézség között is a belső kiegyensúlyozottságomat. Nagyon fontos volt számomra ebben az időszakban, hogy Isten ajándékát tudatosan átéljem, elfogadjam.

Egy másik nagyon fontos lépés volt számomra, amikor végre rájöttem és elfogadtam, hogy missziói közösségünkben nem nekem kell mindenért felelősnek éreznem magam. Eldöntöttem például, hogy nem én végzem tovább annak a hölgynek a lelki vezetését, aki helybeli lakosként átvette a nők közötti szolgálat vezetését. Őszintén szólva megkönnyebbültem, amikor úgy kellett döntenem, hogy a nagy távolság miatt nem tudom ezt a feladatot tovább vállalni. A Csizomo Központ asztalosai a szakmai kérdésekben döntenek ezután, mert én sem a faanyagok megvételénél, sem pedig a vásárolt deszkák lemérésénél nem tudtam jelen lenni. És másra kellett rábíznom a házvásárlást is Balakában, ahol újra akartuk kezdeni a nők közötti munkát, bár ez sokszor igazán nehezemre esett, és többször is szívesen beleszóltam volna, mit hogyan csináljanak.

Újra meg újra rá kellett döbbenem, hogy sem Isten, sem pedig a kollégáim nem várják el tőlem, hogy mindent tudjak. Nem volt könnyű elismernem, hogy én sem bírok mindent. Ekkor meg kellett tanulnom azt is, hogy ha valamit nem tudok megcsinálni, ne érezzem magam úgy, mintha kudarcot vallottam volna. Isten jó párszor megmutatta nekem, hogy bármilyen is

vagyok, bárhogyan is teljesítek, Ő engem nagyon szeret!

Ebben az időszakban nagyon mélyen meggyökerezett bennem az a tény, hogy Isten úgy és olyannak szeret, amilyen vagyok! Boldog vagyok, hogy ez a gyökér egyre mélyebbre hatol a lelkemben!

Keresztülhúzott tervek

Biztosan Ön is átélt már olyan helyzetet, amikor így kiáltott fel: „Pedig olyan jól elterveztük! Úgy tűnt, hogy minden simán menni fog! És most, tessék!”

2007 tavaszán többször is átviláglant az agyamon a gondolat. Több dolog miatt is úgy tűnt, hogy az év végén nem tudok hazautazni Németországba, hogy ott tölthessem az egy éves szabadságomat. Nélkülözhetetlenné váltam – végül ez az egyik oldalról nézve csodálatos érzés! Vagy nem?! Másrészt azonban már olyan régóta vártam, hogy hazautazhassak, és úgy éreztem, hogy jót tenne egy kis kikapcsolódás is. Nemsokára jöttek az ötletek, hogyan is oldhatnánk meg a problémát. Gondolataimban, érzésvilágomban azonban óriási vihar tombolt: „Miért pont nekem kell ilyen döntéshelyzet előtt állnom? Másoknak persze mindig minden könnyebb!”

„Miért kell éppen most megváltoztatnom a terveimet? Milyen gyökereket akar bennem Isten mindezzel erősíteni?”

Végül úgy döntöttem, hogy a tervek szerint elutazom Németországba, de az eredeti egy év helyett csak négy hónapot maradok otthon. Amikor végre meghoztam a döntést, békesség töltött el. Persze nem tudtam megmagyarázni, honnan ez a békesség bennem. Ugyanakkor rettegtem, hogy nem lesz elég mindenre az időm. De Isten azzal a bizonyossággal ajándékozott meg, hogy soha nem hibázik, és mindig tudja, mi a jó nekem.

Most az „Istennek-jó-terve-van-velem” nevű gyökerem hatolt egyre

mélyebbre. És ha visszatekintek az otthon töltött négy hónapra, akkor is bizton állíthatom, hogy minden úgy volt jó, ahogy Isten intézte.

Nagyon szeretném, hogy ezek a megerősödött gyökerek a jövőben tomboló viharokban is erősen tar-

tanának. Remélem, hogy a most olvasott tapasztalataim az olvasónak is segítenek majd átvészelni az élet viharait.

Margit Schwemmle; adó-tanácsadóként dolgozott, majd

gyülekezeti diakonisszának tanult a Brakei Bibliaiskolán; 1998 óta él Malawiban; a nyelvtanulás után a nők között kezdett missziói munkába; 2003 szeptembere óta a Cszizomo Központban tanuló férfiak feleségeit oktatja.

Oroszország

Az óra ketyeg

A külső nyomás hozzátartozik egy ember életéhez, a misszionárius életéhez meg még inkább. Valaki egyszer így mondta: „Ha nem lenne utolsó pillanat, soha semmit sem intéznék el.” De ebben „az utolsó pillanatban” a nyomás elviselhetően nagy lehet.

Felejthetetlen karácsonyi istentisztelet

Még jól emlékszem egy eseményre, amely oroszországi szolgálatunk elején történt. Éppen három hónapja voltunk az országban. Izgalmas, eseménydús év volt. Az első két hetet Jekatyerinburgban töltöttük. Az volt a benyomásunk, hogy ez alatt a rövid idő alatt valamennyi állami hivattalal dolgoztunk. Először az útlevelelvisszatéréssel, amelynek oroszországi tartózkodásunkat bejegyzéssel kellett megerősítenie. Aztán a rendőrség és a bejelentkezési hivatal következett. Az autó bejelentése is két teljes napig tartott. Végül a vámhatóság jött, mert csaknem velünk egy időben a csomagjaink is megérkeztek Németországból, amelyeket a szállítók először a vámnál helyeztek el. Itt Oroszországban minden egy kissé máshogy működik. Ezzel mi nem gondolunk semmi rosszat, de először meg kell érteni a rendszert és a működését, aztán minden a helyére kerül.

A nyugati naptár szerint karácsony másnapja volt. Ám Oroszországban ez nem ünnepnap, ezért tartották az istentiszteletet is este. Az első hónapokban már megszerztük a magunk rossz tapasztalatait

a városban a közlekedési dugókban, ezért egy jó órával korábban indulunk el otthonról. Szörnyű dugóba kerülünk! Egyszerűen nem mozdult a sor. Először nyugodt voltam, hiszen elég korán elindultunk. Aztán egyre gyakrabban pillantottam az órára. A gyerekek elcsendesedtek, mert észrevették, hogy apu nagyon izgatott. Minden lehetséges gondolat átvillant az agyamon:

„A szolgálatod elején nem készítesz el az istentiszteletéről, hiszen nemcsak a prédikációt kell neked tartanod, hanem még vezetned is kell az istentiszteletet és, és ráadásul karácsony is van!”

„Mit fognak gondolni az emberek az új lelkészről!?”

„Waldemar, nyugodj meg, néhány perc múlva prédikálnod kell!”

De nem lehetett megnyugodni.

Az óra könyörtelenül csak ketyegett tovább, mi meg álltunk. Végül fél óra késéssel megérkeztünk a gyülekezetbe. Közvetlenül a dugóból mentem a szószékre. Hihetetlen, de az Úr Jézus nyugalmat adott és tapasztalhattam, hogy úr az érzéseim felett is.

Egyébként a város túlszűfolt útjai mind a mai napig problémát okoznak. Sokáig nem tudtam beletenyugodni, hogy ez a sok értékes idő csak úgy elvész. Nagyon jónak találtam egy misszionárius ötletét, aki ezt a holt időt prédikációk, bibliai igék, keresztyén énekek hallgatásával tölti ki. Ha valaki valami jót hallgat, egyáltalán fel sem tűnik, milyen sokáig van úton.

Jön az „új”!

A Sátánnak hogy-hogynem, újra és újra sikerül elérnie, hogy a keresztyének levegyék tekintetüket

Jézusról és a lényegtelen dolgokra figyeljenek. Ez alól a lelkészek és a misszionáriusok sem kivételek. Az emberek elvárásának megfelelni – nekem ez tartozik ebbe a kategóriába. Emellett nagyon gyorsan az emberi vélemények „szolgaságába” lehet kerülni.

Az új gyülekezetben szolgálatom során észrevettem, hogy egyre jobban szeretnék megfelelni az emberek elvárásának. Lelki válságba kerültem. Nagyon szerettem volna munkám gyümölcseit, eredményét látni. Belevetettem magam a munkába. Ha az ember új, szeretne mindent jól végezni és senkit meg nem botránkoztatni.

Aztán tudatára ébredtem, hogy eddig, már ameddig vissza tudok emlékezni, mindig a munkában kerestem önmagam. Sokat kellett gondolkoznom a kérdésen: Mire hívott el az Isten? Néha tudatosan töprengtem el rajta, néha kevésbé tudatosan.

Az ember beszél Jézusról, kiáll érte, hívogatja az embereket az Úr követésére, elhanyagolja a családját a gyülekezeti munka érdekében, de nem él Jézussal. Ebben a kegyes foglalatosságban Jézust észrevétlenül kapcsolom az életemből. Talán úgy, hogy senki sem vette észre. Ám ha teljesen őszinte voltam magammal, be kellett látnom, hogy ez az igazság.

Egy áhítatra való készülés közben a János 15 alapján, amelyben az igazi szőlőtőről van szó, mintha hályog esett volna le a szememről. Jézus mindenekelőtt azt akarja, hogy hozzá tartozzam, hogy az életemet neki bocsássam rendelkezésre, hogy benne maradjak és egészen mély kapcsolat alakuljon ki közöttünk. Az Úr majd elküld, hogy az Ő dicsőségére tegyek valamit. Először is nem kell tökéletes munkát végezni ahhoz, hogy Isten felfigyeljen rám. Éppen fordítva történik. Az Úr már azelőtt figyelt rám, hogy bármit tettem volna, akár jót, akár

rosszat. Ez felfoghatatlan. Maga az Úr szabadít meg minden olyan kényszertől, hogy feltétlen tennünk kell érte valamit. Jézus nem azt várja, hogy eredményeket mutassak fel, hanem azt, hogy hűségesen végezzem a szolgálatomat. Az eredményeket és a gyümölcset nyugodtan rábízhatjuk.

Waldemar és Helene Benzel:
Mindketten a FÁK államok egyikében (Kazahsztán és Üzbegisztán) születtek és nőttek fel, később Németországba telepedtek át. Waldemar a Teológiai Szeminárium elvégzése előtt energiaipari technikus volt. Három gyermekük van. 2006 szeptemberében utaztak ki Oroszországba, ahol Jekatyerinburgban gyülekezeti munkában szolgálnak.

FÁK = Független Államok Közössége (az egykori Szovjetunióból lett)

Pápua Új-Guinea Jellemformáló válságok

Nyomáskiegyenlítés

Ugyancsak felháborodottan érkezem haza az egyházi ülésről. – Eddig ilyen K. még sohasem tett! Ez nem lehet igaz! Engedett a többiek nyomásának. Hát egyáltalán nincs gerince? – Egyszerűen nem megy ki a fejemből. – Mikor értem már meg végre ezt a kultúrát? – Ez már túlzás. Megéri, hogy odavesszek a sok harcban?

Nemrégiben egy misszionáriussal

beszélgettem, aki idegőrlő hónapokat hagyott maga mögött. Csak ennyit mondott: – Senkivel sem cserélnék. Gondolj csak arra, hogy kitágul a látókörünk, és gazdagon megajándékozottnak érezhetjük magunkat, hiszen Istennek végezhetjük a munkánkat!

Gyakran egészen máshogy gondolkodom és csak a terheket érzem. Amikor például meglep egy-egy „feladat”, úgy érzem magam, ahogy

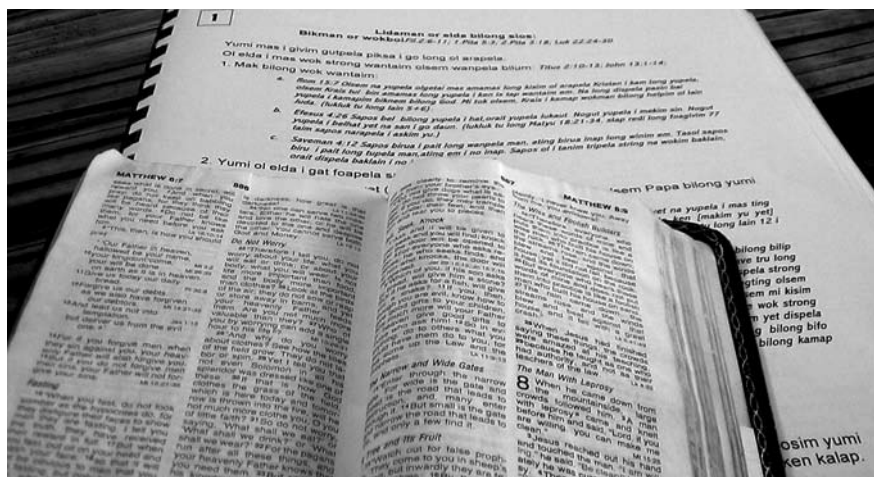
egyszer Manfred Siebald énekelt: „Jó néhány dolgot tudok elméletben... hiszen magam tanítottam másoknak, ám amíg a kéz és a láb is tudja, jó néhány nap eltelik, sőt évek...”

Mit teszek a terhekkel?

Nálam mi vezet le a nyomást? Ha kikapcsolhatok vagy egy jó könyv, vagy egy szép film segít a feszültség feloldásában? Biztosan nem rossz a pillanatnyi gőzleeresztéshez vagy ahhoz, hogy az ember el tudjon aludni. A nehézségeket azonban egyáltalán nem oldja meg.

Milyen választ találtam a Bibliában?

Kicsérélni a terheket. Jézus hív, hogy terhemet cseréljem ki az övével: vétkeimet és bukásomat az általa adott útravalóval, vagyis a megbízatásával. Ahelyett, hogy a saját életemről gondoskodnám (és tönkre is tenném), vegyem magamra a má-

sokról való gondoskodást, ahogyan Ő tette (Lukács 5,10b) és ráadásul ingyen megkapom, amire nekem van szükségem, (Máté 6,33b). Ez azt jelenti, hogy másokkal fog be egy igába. Jézus ezt igaközösségnek nevezte (Máté 11,29; Galata 6,2).

Másodsorban megpróbálom (több-kevesebb sikerrel) szem előtt tartani, hogy a terheket nem a körülmények okozzák, hanem Isten mindig testre szabja és nekem szánja (Róma 8,28).

A terhek idővel erősebbé tesznek – minden edzés ugyanolyan hatással jár.

Azt hiszem, John C. Maxwell téved, amikor azt írja, hogy a válságok nem formálják a jellemet, hanem a jellem a válságokban mutatkozik meg. Pálnak más a véleménye. A Róma 5,3-ban le is írja az edzéstervet: a szenvedések türelemre és állóképességre tanítanak, a türelem és az állóképesség jellemet épít, és akinek erős jelleme van, képes reménykedni. A reménység a súlypontunkat a láthatóról, az innen valóról Isten láthatatlan valóságára helyezi át (Róm 8,18). A reménységgel a szeretet is napvilágra kerül, amelyet Isten a Szentlélekkel a szívünkbe helyezett.

Pápua Új-Guinea Feszültségek a rokonok között

Ubuhuban a ház előtt ülünk a karbidlámpa fényénél. Grace két „csecsemőjét” lefektette az esti áhítat után. Saját (másfél éves) gyereke pedig a gyékényen fekszik, és unokája (két hónapos) a bilumban (teherhordozó háló, amely a bambusztetőbe vert kampón függ) hintázik.

– Grace, csak csodálni tudlak – kezdem a beszélgetést –, hogy győzöd a nyolc gyermekedet, ráadásul még az unokádnak is gondját viseled? Nem is szólva a kerti munkáról a meredek hegyoldalon, a mosásról a folyóban, ahová 15 perc alatt lehet eljutni, fát is gyűjtesz, szabad tűzön főzöl ...

– Tudod – magyarázza Grace –, Isten adja hozzá az erőt és a békeséget.

Egy pillanatig csend borul ránk. A faluból felhallatszik a férfiak hangja, akik Renével tanácskoznak. Végül csak kitör Grace-ből:

– Azért még nincs vége. Te is tudod, hogy a lányomat tavaly – éppen 15 éves lett – elcsábították és

megerőszakolták. Még iskolába jár, ezért Gabriellel kijelentettük, hogy gondjainkba vesszük a gyereket és felneveljük, mintha a sajátunk lenne. Amikor a testvérem meghallotta, hogy a lányunk teherbe esett, eljött a rokonaimmal, akik sajnos nem hisznek Jézusban, és megvert. Azt tartják, hogy ha egyszer én vagyok a lányom anyja, jobban vigyázhatam volna rá. Kórházba kerültem és össze kellett varrni a számon a sebet. Nem ütöttünk vissza, nagyon nyugodtak maradtunk. Nem sokkal ezután felkeresték a gyerek apját, megverték és halállal fenyegették. Ekkor az apa elmenekült és azóta is bujkál a szülőfalujában. Természetesen otthon mindent elmondott, a rokonsága bosszút esküdött ellenünk. Sokat imádkozunk, Isten mostanáig megőrzött. A rokonok nem hisznek Jézusban, még a sötétségben élnek. Ha valakinek ártani akarnak vagy valakit meg akarnak ölni, szellemidézőkhöz és a fekete mágiához fordulnak.

Ez lenne a nehézségek és a terhek megoldása? Nem feltétlenül, de ezzel megtanulom, hogy a terhet olyannak lássam, mint amit a fejlődésem érdekében el kell tudnom viselni, és ne távolítsam el vagy oldjam meg feltétlenül és a lehető leggyorsabban. Ám ha mégis túl soknak bizonyul? Akkor újra visszatérhetek Jézus ajánlatára és „kipihenhetem” magam nála (Máté 11,28). Nagyon remélem, hogy nem feledkezem meg róla! „Áldott az Úr! Napról napra gondot visel rólunk szabadító Istenünk (Zsolt 68,19).

René Bredow

Unokája, Mathilda felsír. Grace feláll, hogy újra meglökje a bilumot és a gyereket álomba ringassa. A férfiak befejezték tanácskozásukat, és a zseblámpák fényében visszajönnek. Csak annyi időm marad, hogy megígérjem Grace-nek, kérem Istent, hogy őrizze meg a férjét, a gyerekeit és az unokáját. Magamban arra gondolok, hogy Isten jutalmazza meg a házaspárt, akik nem tették ki a csecsemőt, sem a lányukat, hanem szeretettel gondoskodnak róluk.

Kérem, imádkozzanak velünk, hogy Isten építsen védőfalat a család köré. Látszólagos gondtalanságuk ellenére biztos vagyok abban, hogy az eset nagy teherként nehezedik rájuk.

René és Elisabeth Bredow, négy gyermekük van. A Liebenzelli Misszió Teológiai Szemináriumának elvégzése előtt a férfi géplakatos, felesége orvosasszisztens volt. René 1990 óta Pápua-Új-Guineában főleg a munkatársak képzését végezte, az utóbbi tízegyhány évben területi vezető Port Moresby-ben.

Külmissziói Híradó – a Nemzetközi Liebenzelli Misszió Molnár Mária Külmissziói Alapítványának lapja * Megjelenik évi hat számban Az újságot térítésmentesen küldjük, külön kérésre a német nyelvű liebenzelli missziói lapokat is (Mission Weltweit és Go für Gott gyermeklap). * A Külmissziói Híradót a misszióra szánt adományokból tartjuk fenn és állítjuk elő.

Felelős kiadó: Sípos Alpár Szabolcs * Főszerkesztő: Előd Erika, Tel.: 06 1 326 54 94

Szerkesztőség: 2090 Remeteszőlős, Pisztráng u. 2. * Tel.: 06 26 355 310 * Internet: <http://www.liebenzell.hu>

Villámposta: info@liebenzell.hu Az OTP-nál vezetett számla száma: 11738084-20011215

Nyomdai előkészítés, kivitelezés: GEDEON Bt. Vác, Zrínyi u. 9. www.gedeon.hu